

Ἐπίλογος τοῦ τὴν παροῦσαν βίβλον ἰδιοχείρως ἀπογραψαμένου, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ὑπὸ Βαρδάνου τοῦ τυράννου καὶ παράφρονος κατὰ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου
5 τετολημμένων ἐμφέρεται.

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ καὶ πάντων ἐλάχιστος Ἀγάθων, ἀνάξιος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχικοῦ σεκρέτου πρωτονοτάριος καὶ καγκελλάριος δεύτερος, πρὸ τοῦ τῶν τριάκοντα δύο μικρῶ
10 πλέον ἢ ἔλασσον χρόνων ἔτι νέαν ἄγων τὴν ἡλικίαν, ἐν τῷ τοῦ ἀ<να>γνώστου βαθμῷ κατηριθμημένος, ὦν καὶ ἀχρεῖος νοτάριος καθυπουργήσα τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ ἑκτῇ συνόδῳ, πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ κεκινημένοις παρηκολουθηκώς, ἐφεξῆς ἅμα Παύλῳ τῷ ἐν ἀγίοις ἀρχιεπισκόπῳ γενομένῳ τῶν ἐνταῦθα καὶ πατριάρχῃ, ἐν λαϊκοῖς ἔτι τελοῦντι καὶ βασιλικῷ ἀσηκρήτις τυγχάνοντι σὺν καὶ ἐτέροις τρισίν, ἅπαντας δὲ τῶν ἐν αὐτῇ πε-
15 πραγμένων τοὺς τόμους ἐν καθαρῷ δι' ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων οἰκείᾳ ἔγραψα χειρὶ· οἵτινες καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ σφραγισθέντες κατησφαλίσθησαν καὶ ἀπέκυντο σὺν καὶ τῷ ἐκφωνηθέντι ἐνυπογράφῳ τῆς πίστεως ὅρῳ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀγίας συνόδου· ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἐκδοθέντας τοῖς πέντε πατριαρχικοῖς θρόνοις ἰσοτύπους ἐνυπογράφους τοῦ αὐτοῦ ὅρου τόμους κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ἔγραψα κελευσθεῖς οὕτω παρὰ τοῦ ἐν εὐσεβεῖ
20 τῇ μνήμῃ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως τοῦτο προστάξαντος οὕτω γενέσθαι διὰ τὸ ἀνεπιβούλευτον τῆς ὀρθοδοξίας ἀνόθευτόν τε καὶ γνήσιον. τοῦ δὲ φιλανθρώπου καὶ μόνου ἀγαθοῦ καὶ ἐλεήμονος θεοῦ σπλαγχνισθέντος ἐπ' ἐμοὶ τῷ εὐτελεῖ καὶ ἀχρεῖῳ καὶ τὸ ζῆν χαρισαμένου καὶ συγχωρήσαντος μέχρι καὶ νῦν εἰκότως καὶ τὴν παροῦσαν βίβλον ἰδιο-
χειρῶς γράψαι προεθυμήθην τε καὶ συνεῖδον, καὶ μάλιστα διὰ τὸν ἐξῆς λεχθησόμενον
25 τρόπον.

Τῆς εἰρήνης τῶν ἀγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ ὁμονοίας αὐτῶν καὶ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως ἐν τοῖς τοσούτοις χρόνοις ἐπικρατούσης καὶ μηδεμιᾶς ἐν αὐταῖς ἀναφανείσης ἀντιλογίας καὶ ἔριδος ἢ διχονοίας καὶ ἀντιστάσεως, τοῦτο βλέπειν μὴ φέρων ὁ πονηρὸς καὶ ἀρχέκακος δαίμων διάβολος πρόφασιν ἐμηχανήσατο καὶ ἐξεῦρεν ἄξιαν τῆς οἰκείας
30 αὐτοῦ κακοβουλίας τε καὶ σκαιότητος· τῶν γὰρ ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἐπισυμβάντων ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἔμπροσθεν χρόνοις δεινῶν καὶ ἀλλεπαλλήλως κινουμένων πραγμάτων οὐ μόνον ἐν τῷ κοινῷ τῆς φιλοχρίστου πολιτείας μείωσιν καὶ κατάλυσιν μεγίστην ἐργα-
σαμένων, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς αὐτὴν φθασάντων τῆς βασιλείας τὴν κορυφὴν, ὡς ταῖς ἐπὶ
35 συχνοῦ τῶν ἐν αὐτῇ κρατούντων ὑπαλλαγαῖς <καὶ ταῖς> ἐκ τυραννίδος ἐπαναστάσεσι τέλεον τὰ κατ' αὐτὴν περιφρονηθῆναι καὶ εἰς ἐξουδένωμα γενέσθαι, τῷ μάλιστα τὸν τὴν τοιαύτην βασιλείαν διαδεξάμενον μετὰ τελευτῇ τοῦ οἰκείου πατρὸς Κωνσταντίνου Ἰου-
στινιανὸν μὴ μόνον εἰσάπαξ διὰ τὴν κακίστην αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ μαιφόνον προαίρεσιν

7 cf. Rom. 3,7; 1. Cor. 15,9; Eph. 3,8

22 cf. Mt. 19,17

cf. Lc. 17,10

35 cf. Ps. 89,5

12 Pt. Paulus III (688 – 693)

MT

3 ἀπογραψαμένου] γραψαμένου M 4 ἑκτῆς] ζ' T 9 καγκελλάριος] καγγελάριος M 10
ἀ<να>γνώστου] ἀγνώστου MT 11 καθυπουργήσα] καθυπουργείσα T 12 ἑκτῇ] ζ' T 14
ἀσηκρήτις] ἀσεκρέτης T καὶ om. M τρισίν] τισίν T 16 ἀπέκυντο] ἀπέκυντο T 28 ἡ]
καὶ M 29 ἐμηχανήσατο] ἐμηχανίσατο T ἐξεῦρεν] ἐξηῦρεν T 32 κατάλυσιν] κατάλευσιν M
34 ὑπαλλαγαῖς <καὶ ταῖς> ἐκ con. La 35 τὸν τὴν] τὴν M 36 διαδεξάμενον] δεξάμενον M

τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν καὶ ἀπορριφῆναι, ἀλλὰ καὶ δις μετὰ Λεόντιον καὶ Τιβέριον τοὺς ἐν μέσῳ τῆς βασιλείας κρατήσαντας τοῦτο ὑπομεμενηκότα ἐν τῷ ἐσχάτῳ καὶ ὑπὸ τοῦ ξίφους ἐν τῷ Δαματρὺ λεγομένῳ τόπῳ τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας καρατομηθῆναι τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν διαφόροις ταξειδίοις ἀποσταλέντος διὰ θαλάσσης πλείστου στρατοῦ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ καὶ ἀλώσει Χερσῶνος τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντος λαοῦ κατασφαγῇ καὶ ἀφανισμῷ ἐκείθεν ἐπαναστάντος αὐτῷ καὶ ἀνασοβήσαντος κατ' αὐτοῦ καὶ φύρδην ἔνθεν, ὡς ἔτυχε, καὶ δίχᾳ τινὸς ἐννόμου δοκιμασίας τε καὶ ψηφίσματος εἰς βασιλέα προστησαμένου καὶ ἀναγορεύσαντος ἐξόριστον ἐκείσε τὸν τηνικαῦτα διὰ πρόφασιν τυραννίδος γενόμενον Βαρδάνην τοῦνομα, υἱὸν γεγονότα Νικηφόρου, τὸ γένος Περσα(ρ)μενίου τυγχάνοντα ὅστις ἑαυτὸν Φιλιππικὸν τῷ δοκεῖν μετονομάσας ἐκείθεν ἀπροσδοκῆτως αἰφνίδιον ἐπιστάς τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει μετὰ πλωΐμου τῆς ἐπομένης αὐτῷ καὶ συντρεχούσης στρατιω- 10 τικῆς ἐνόπλου δυνάμεως τῶν αὐτὸν εἰς βασιλέα προστησαμένων, ἔμφυτον ἔκπαλαι κεκτη- μένος οὐ μόνον ἐκ προλαβούσης γονικῆς, ὡς ἔλεγε, διδαχῆς τε καὶ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τινος ἐπεισάκτου κακοδιδασκαλίας τὴν ἐναντίαν ταύτης τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἔκτης συνόδου παμβέβηλον αἵρεσιν, ὡς οἱ μαθητευθεὶς καὶ φοιτήσας παιδόμενος κατὰ 15 καιροὺς Στεφάνῳ τῷ ἀββᾷ, μαθητῇ Μακαρίου, εὐθύς καὶ παραχρῆμα βασιλικῇ ἐξουσίᾳ καὶ αὐθεντίᾳ χρυσάμενος πρὸ τῆς οἰκείας εἰσόδου τὴν μὲν ἀπὸ χρόνων ἤδη ἀνατεθεῖσαν εἰκόνα τῆς αὐτῆς ἀγίας ἔκτης συνόδου πλησίον καὶ μετὰ τῆς τετάρτης καὶ ἔκτης σχολῆς ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ βασιλικοῦ παλατίου κατενεχθῆναι προσέταξε, μὴ ἄλλως φήσας ἐν τοῖς οὐκ οὖσιν αὐτοῦ βασιλείοις εἰσερχεσθαι καταδέχεσθαι, πρὶν ἢ μὴ τοῦτο γενήσεται, 20 θεσπίσας ἐξουσιαστικῶς καὶ τοῦτο, ὥστε τὴν προσηγορίαν Σεργίου τε καὶ Ὀνωρίου καὶ τῶν λοιπῶν σὺν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἐκβληθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἀγιωτάτων ἐκκλησιῶν διπτύχοις ἀνακηρύττεσθαι καὶ τὰς αὐτῶν ἀναστηλοῦσθαι κατὰ τόπον εἰκόνας.

Μετὰ δὲ χρόνον βραχύτατον εὐρηκῶς καὶ τοὺς εἰρημένους καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ 25 ἀποκειμένους ἰδιοχείρους μου τόμους τῶν πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἔκτης συνόδου, τούτους ἐκβαλὼν καὶ δημοσιεύσας ἐπὶ σεκρέτου πυρὶ παραδέδωκε καὶ ἠφάνισε, πλείστων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀνδρῶν διωγμὸν ποιησάμενος καὶ τινὰς αὐτῶν παραπέμψας ἐν ἐξορίᾳ καὶ μάλιστα τοὺς μὴ ἐλομένους ἐν τῷ κατ' ἐπιταγὴν αὐτοῦ συνταγέντι καὶ ὑπαγορευθέντι περὶ πίστεως δῆθεν καὶ ὥσανεὶ τόμῳ ἐπ' ἀθετήσει τῆς 30 αὐτῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἔκτης συνόδου καθυπογράψαι.

Τούτων δὲ οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ διετῇ χρόνον ἅμα τῶν συνεπομένων καὶ ὁμοφρονούντων τῇ ἐκείνου κακοδοξίᾳ τελουμένων βιαίως θᾶττον αὐτὸν ἐπαξίως τῶν πραττομένων ἢ θεία δίκη μετῆλθε καὶ κατεστρέψατο, μάλιστα καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτοῦ γινομένας μετὰ πάσης

MT

3 βιθυνῶν] βιθυνων T	4 τῇ om. M	5 ἀλώσει] ἀλλώσει T	χερσῶνος] χέρσωνος T	6
ἐνθεν] ἐνθέως T	8 τὸν] τὸ M	9 περσα(ρ)μενίου] περσαμενίου MT	14 τῆς ἀγίας ταύτης T	
15 ἔκτης] ζ' T	16 εὐθύς] εὐθὺ T	20 βασιλείοις] βασιλίοις T	ἢ] εἰ MT	25 καὶ ² om. M
27 ἔκτης] ζ' T	31 ἔκτης] ζ' T	32 διετῇ] δυετῇ T ²	ὁμοφρονούντων] ὁμοφώνούντων M	
33 θᾶττον] θάνατον M				

ἀναισχυντίας ἐπὶ συχνοῦ ἐν τοῖς εὐαγέσι γυναικείοις μοναστηρίοις καὶ ἑτέροις τῶν καθ-
 υπουργούντων αὐτῷ προσώπων ἀθεμίτους ἐγχειρήσεις καὶ αἰσχουργίας, πλείστον ἐπὶ
 τούτοις καὶ ἄφατον σκορπισμόν τε καὶ μείωσιν τῶν ἐπισυναχθέντων ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ
 καὶ ἀποκειμένων ἐν τῷ παλατίῳ χρημάτων ποιήσαντος. κατὰ γὰρ τὴν ἡμέραν τοῦ
 5 σαββάτου τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς, ἰνδικτιῶνος ἑνδεκάτης, ἄφνω περὶ δειλ(ιν)ὴν ὀψίαν
 ἐπαναστάσεως αὐτῷ γενομένης ἀπροσδοκῆτως ἐκ τοῦ ἐπισωρευθέντος ἐν τῇ Θράκῃ στρα-
 τοῦ διὰ τὴν προσεχῶς τότε καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ καὶ παραβασίας τῶν συγκειμένων πάκτων
 γεγонуῖαν ἔφοδον τοῦ γειτνιάζοντος ἔθνους τῶν Οὐννογούρων Βουλγάρων μετὰ πλείστης
 αἰχμαλωσίας τε καὶ σφαγῆς τῶν ἐν τῇ Θράκῃ καταμενόντων Χριστιανῶν, συλληφθεὶς ὁ
 10 αὐτὸς μιξοβάρβαρος τύραννος καὶ τῆς βασιλείας ἀπωσθεὶς καὶ ἐκβεβλημένος πηροῦται
 παραχρῆμα τὰς ὄψεις ἐν σκότει τὸ λοιπὸν τῆς ἑαυτοῦ *ἀσυνέτου καρδίας* τὸν χρόνον τῆς
 ἑαυτοῦ ζωῆς κατὰ τὸ ψαλμικὸν διαπορευόμενος λόγιον. ἀνακηρύττεται δὲ τῇ ἐξῆς
 κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς τῇ ἐπιφοιτήσει καὶ χάριτι τῆς ἐπιδημίας
 τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος βασιλεὺς εὐσεβῆς καὶ ὀρθόδοξος Φιλαρτέμιος
 15 τοῦνομα, ὁ καὶ μετακληθεὶς Ἀναστάσιος, τῆς τῶν ἀσηκρητίων σχολῆς πρότερον γενόμενος
 ἐναρίθμιος, ψήφῳ κοινῇ καὶ δοκιμασίᾳ τῆς τε ἱερᾶς συγκλήτου καὶ παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ
 καταλόγου τῶν τε ἐπιδημούντων φιλοχρίστων ἐκστρατευμάτων καὶ τοῦ πολιτικοῦ δήμου
 παντὸς ἀναγορευθεὶς πρῶτον ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ τοῦ θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ μεγάλῃ
 ἐκκλησίᾳ καὶ στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ πατριάρχου Ἰωάννου ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ
 20 πανσέπτῳ θυσιαστηρίῳ, συνανακηρυχθείσης αὐτῷ καὶ συναναγορευθείσης ἀναφανδὸν καὶ
 διαπρυσίως ὑπὸ πάντων τῶν ἐπιδημούντων ὁσιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τοῦ εὐαγοῦς
 κλήρου τῆς εἰρημένης ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας τῶν
 ἀπανταχοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἀγιωτάτων ἐκκλησιῶν φροντίδα καὶ πρόνοιαν μεγίστην
 ποιουμένων. οὕτω τε μετὰ βραχὺ συνευδοκήσαντος αὐτοῦ καὶ συνεπινεύσαντος
 25 παραυτίκα καὶ προσφορὰ γεγόνασιν ἀκολούθως ἀπολογίας ἐχόμενα γράμματα ὑπὸ τοῦ
 τῶν ἐνταῦθα ἀγιωτάτου ἀρχιερέως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἀγιώτατον καὶ
 μακαριώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἅτινα καὶ μετὰ τῶν ἐξ ἔθους συνοδικῶν
 γραμμάτων ἐξαπεστάλησαν τὴν πρέπουσαν καθηκόντως πληροφορίαν περὶ τῶν προγε-
 γραμμένων ἀπάντων ἐμπεριέχοντα. ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν κατένεξιν τῆς ἀνωτέρω
 30 δηλουμένης συνοδικῆς τελείας εἰκόνας ὁ ταύτην ἀθέσμως προστάξας κατενεχθῆναι Βαρ-
 δάνης ὁ ἀλιτήριος καὶ παράφορος ἐν τῇ οὕτω λεγομένῃ τοῦ Μηλίου καμάρᾳ τὰς ἁγίας
 καὶ οἰκουμενικὰς πέντε συνόδους καὶ μόνον ἐπὶ τῆς εἰκόνας ἀναστηλωθῆναι προσέταξεν
 ἑαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ ταύτης ἅμα τῷ Σεργίῳ στηλογραφῆσας ὀρθόστατον ἀναγκαίως πάνυ
 καὶ ἄγαν ἄρμοδιῶς τῶν αὐτῶν δύο προσώπων ἐξ ἐκείνης κατενηνεγμένων, ἢ τῆς αὐτῆς
 35 ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου ἀναζωγράφησις σὺν ταῖς ἄλλαις πέντε γεγένηται,
 κοινῆς ἑορτῆς καὶ εὐφροσύνης καὶ πνευματικῆς ἐν κυρίῳ ἀγαλλιάσεως παντὶ γεγονυίας τῷ
 τῆς ἁγίας ἐκκλησίας φιλοθέῳ πληρώματι ἐπὶ τῇ καταστάσει καὶ εἰρήνῃ τῶν ἀγιωτάτων
 ἐκκλησιῶν. πρὸς μέντοι περισσοτέραν τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐνταῦθα προσγεγραμμένων

11 cf. Ps. 75,6

MT

1 γυναικείοις] γυναικίους T 5 ἑνδεκάτης] 1α' T δειλ(ιν)ὴν] δέιλην M δήλην T 8 τοῦ
 ... ἔθνους om. M οὐννογούρων] οὐνογούρων M 15 ἀσηκρητίων] ἀσηκρητίων T 16 κοινῇ]
 τινὶ T 22 ἑκτῆς] 5' T 23 χριστοῦ om. T 24 ποιουμένων] ποιούμενον MT 30 προστάξας
 om. M 31 ἀλιτήριος] ἀλητήριος T μηλίου] μιλίου M 35 ἑκτῆς] 5' T 37 τῇ om. M

πίστωσιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ τῶν ἐντυγχάνειν μελλόντων φιλοπονώτερον τῇ παρούσῃ βίβλῳ πληροφορίαν τε καὶ βεβαίωσιν τὸ ἰσότυπον ἀπαραλείπτως τῆς ἀνωτέρω δηλουμένης καὶ πρὸς τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης Κωνσταντῖνον ἐκπεμφθείσης ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιστολῆς παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου τῶν ἐνταῦθα πατριάρχου Ἰωάννου τῇ παρούσῃ βίβλῳ συνείδον καθυποτάξαι. καὶ παρακαλῶν ἑξαίτῳ πάντας τοὺς ἐντυγχάνειν μέλλοντας 5 ἐν αὐτῇ τὸν μόνον εὐδιόλλακτον καὶ φιλόανθρωπον ἐξιλεοῦσθαι καὶ καθικετεύειν θεόν, πρωτοτύπως μὲν τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐκκλησιῶν μέχρι τέλους καὶ φυλάττειν ἀκλόνητον καὶ παντοίως ἀσάλευτον, οὕτω τε κάμοι τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἐλαχίστῳ καὶ πάσης ἀπολογίας ἐστερημένῳ ἰλασμόν τε καὶ ἄφεσιν τῶν πολλῶν καὶ ἀνεικάστων μου δωρηθῆναι παραπτωμάτων ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ φοβερᾷ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ τοῦ 10 μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμέρᾳ καὶ τῆς δικαίας τῶν ἐκάστῳ βεβιωμένων ἀνταποδόσεως.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης ἀπολογητικὴ ἔνεκεν τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς τυραννίδος τοῦ Βαρδάνη κεινημένων κατὰ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑκτης συνόδου. 15

Ἡ ἐπιγραφή

Τῷ τὰ πάντα ἀγιωτάτῳ καὶ μακαρίῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ Ἰωάννης ἀνάξιος ἐπίσκοπος ἐν κυρίῳ χαίρειν. 20

Ὁ τῆς ἑαυτοῦ θεϊότητος καὶ δυνάμεως μήνυμα τὴν ἐν τοῖς ὁρωμένοις μεγαλουργίαν τεκτινόμενος θεὸς ἑξαιρέτως ἐν τῷ τιμιωτάτῳ τῆς αἰσθητῆς κτίσεως, τῷ ἡμετέρῳ φημί 25 πλαστοουργήματι, τὰ τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ σοφίας ἐπεδείξατο, καθὼς δὴ καὶ *τεθανυμαστώσθαι ἐξ αὐτοῦ τὴν θεῖαν γινῶσιν* ὁ προφήτης ἀνεβόησεν αὐτὸς ὁ τῆς φύσεως ἡμῶν δημιουργὸς τοῦ ὅλου σώματος προβεβλήσθαι φιλοτεχνήσας τὴν κεφαλὴν, ἐν αὐτῇ τὰ καιριώτατα τῶν αἰσθητηρίων ἀποθέμενος πᾶσαν ἐκεῖθεν τὴν τῶν λοιπῶν μελῶν κίνησιν καὶ ἀρτιότητα γίνεσθαι τε καὶ συντηρεῖσθαι πεποίηκε, κἄν τι τούτων προσπταῖσαι 30 συμβαίῃ ἢ ἄλλως πῶς κεκακῶσθαι· οὐκ ἀπροσποίητον τὴν τούτων ἐπιμέλειαν τίθεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ τῶν μελῶν ἔσχατα τὴν φυσικὴν δεικνύσα συμπάθειαν διὰ τῆς τῶν χειρῶν ὑπουργίας τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ ὀφθαλμοῦ θεραπεύει, τὸ πεπονηκὸς οὐκ ἀτιμάζουσα καὶ ἀποπεμπομένη τὴν τούτων συνέργειαν ὡς ἄχρηστον.

26 – 27 Ps. 138,6

MT

6 καθικετεύειν] καθιτεύειν T 7 καὶ² om. T 11 μονογενοῦς] μονογεννοῦς M 17 τοῦ om. T
 Βαρδάνη] βάρδα T ἑκτης] ζ' T 19 ἡ ἐπιγραφή om. T 21 τὰ om. M 27 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ
 T 28 αὐτῇ] ταύτῃ M 32 δεικνύσα] δεικνύσας susp. Fro 33 οὐκ ἀτιμάζουσα] οὐ κατατιμάζουσα
 T 34 συνέργειαν] συνεργίαν M